

Zvesti Bogu in Cerkvi

Desetletja so delavske strokovne organizacije na Slovenskem trgale delavstvo proč od vernega naroda. Nekatere so to delale bolj, druge manj očitno. Skrbele so za to, da so v delavstvu ubijale vero v Boga in da so ga odtujevale Cerkvi. Označevale so mu nov nauk o goli zemski sreči, kakor da je človek samo žival, brez višjih ciljev in brez hrepenenja po duhovni sreči. Če pa že vsega tega niso delale, vsaj podpirale niso v delavskih vrstah življenja po veri ter zvestobe Bogu in Cerkvi.

Desetletno delo je več ali manj razruševalno vplivalo na delavske množice. Na najbolj surov način so se po tovarnah žalila sveta čustva, se je sramotila Cerkve in so preganjali Boga iz življenja. Veri delavcev in delavka ni nikoli imel miru pred posurovelimi hujskami iz brezbožnega tabora. Nšeteto klevet in kvant je moral poslušati in neprestano je bil izpostavljen večnemu posmehu, če je v svoji veri hotel ostati trden. Razni mojstri in Cerkvi sovrážni uradniki so še poskrbeli, da so pošteni fantje in dekleta tudi materialno škodo trpeli.

Ta pritisk je trajal desetletja in ni čudno, če so mnogi načelno manj trdni začeli omahovati in da je pod takim pritiskom versko življenje delavskih množic več ali manj trpelo. Desetletja razruševalnega dela za celoten delavski stan niso ostala brez posledice. V mnogih srcih so ugasnili ali vsaj zatemnili luč duhovnega življenja. Praktično življenje po veri je postalo v mnogih slučajih zelo omajano. Vseeno pa smatramo, da je ogromna večina slovenskega delavstva še pozitivno verna. Po vsem svojem čustvovanju spadajo v ono kulturno narodno celino, ki hoče svoje javno in privatno življenje urejevati v soglasju s svetlimi tradicijami naše narodne katoliške preteklosti. Te delavce je samo treba osvoboditi pritiska zastrupljenih in v njih odpreti pozitivne sile.

Zveza združenih delavcev tako presoja položaj in v soglasju s svojim programom zbira okrog sebe čim dalje večje množice delavstva, da dvigne njihovo zavest, podpre vse zdrave težnje ter končno prepreči teror brezverskih neotesancev po naših tovarniških objektih in po naših industrijskih naseljih. Organizacija poudarja povratek in katoliško narodno celoto in zvestobo njenim idealom. Previdno in z ljubeznijo ter s polnim razumevanjem za svojo težko nalogo počasi ustvarja v delavskih množicah novo miselnost, novo govorjenje in novo življenje. Desetletnemu zastrupljanju in zavajanju nasproti postavlja vztrajnostno dobo ozdravljenja, za katero je treba svete potrpežljivosti. Prepričani smo, da bomo tako končno iz delavskih src pregnali mržnjo do vere in pripravili stvarne pogoje za življenje po njej.

V svojih prizadevanjih za boljši kos kruha, za lepšo bodočnost delavskega stanu, za pravičnejšo družbo nikoli ne pozabljamo, da mora vse naše delo sloneti v soglasju s katoliško narodno celino na temelju zvestobe do Boga in Cerkve. Zavedamo se namreč, da je pravilna ureditev prilik tega sveta mogoča samo na večnih božjih temeljih, ki jih čuva in razlaga z nezmotljivo učenostjo edino Cerkev.

Te dni smo praznovali drugo obletnico kronanja sedanjega papeža Pija XII., smo obhajali god ljubljanskega knezoškofa dr. Gregorija Rožmana, in sredi postnega časa se bliža naš delavski praznik tesarja iz Nazareta, krušnega očeta nazareške delavske družine — sv. Jožefa. Težki časi, razrvanost sveta in zbeganost duš, ki jo je zelo poglobil skrajni materializem, nas prav posebno silijo k poudarku zvestobe Bogu in Cerkvi. Ob zgledu svojega delavskega zaščitnika hočemo, vdani predstavnikom Cerkve, hočemo večnim božjim zakonom, v težavnih časih potrpežljivo tkati svojo organizacijsko mrežo. Zvesti Bogu in Cerkvi hočemo tudi v delavsko življenje vnesti novo, svetlejšo gledanje in ustvariti ob dosegljivem materialnem blagostanju tudi večjo duhovno srečo ter pravo, resnično zadovoljstvo.

Klic po komisarju

Hočemo obvezna razsodišča. Hočemo jih zato, ker nočemo razredne borbe, ker nočemo večjih trenj med delom in kapitalom. Zato jih zahtevamo, ker je kapital gluh za zdrave delavske težnje, ker ne čuti nobene odgovornosti do naroda in do države. Tudi zato jih zahtevamo, ker naj obvezna razsodišča dajo državnim oblastem večjo avtoriteto in resnično možnost prav skrbeti za socialni mir in blagostanje.

Zahteva po obveznem razsodišču, kateremu se morata podvreči brezpogojno obe stranki, podjetnik in delavstvo, pa ni naša edina zahteva, ki naj pomaga zrušiti kapitalistični gospodarski sistem.

IZRABLJANJE STISK

V mnogih slučajih smo namreč že doživeli, da podjetništvo na nesramen način izrablja sodobno stisko, taji skrite zaloge, računa z njihovo podražitvijo. V mnogih slučajih smo doživeli tudi izigravanje vseh zakonov in postav, v kateri je zajamčena delavčeva pravica. Po najrazličnejših ovinkih najde kapitalist izhod za nadaljno izkoriščanje in zlorabo delavstva.

Zakon pravi, da se delavstvo ne sme preganjati zaradi pripadnosti k obastveno dovoljenim organizacijam. Zakon pravi tako, delodajalci v nešteti primerih delajo obratno. Ne pustijo v svoje obrate organizacije. Vsak poizkus njenega uveljavljanja že v kali zatrejo. Proti delavcem, ki nočejo razumeti odklonilnega stališča podjetnika, podjetnik izvaja največji pritisk. Največkrat mora delavec leteti zaradi poizkusa zbrati delavstvo v organizacijsko skupnost na cesto.

Pri mnogih poravninah, kjer je pravica očitno na strani delavstva, delodajalec na videz pristane pod pritiskom oblasti na sporazum. Delavska organizacija in z njo delavstvo si z veliko mujo vsaj na videz pribori nekaj zapisanih pravic. Delodajalec pa sporazuma ne misli pošteno. Že pri podpisovanju dela v svojem srcu načrte, kako bo sporazum izigral. Komaj se vrne v svoj obrat, že začne izvajati ta svoj načrt. Delavcem se odpoveduje služba, se jih prestavlja k slabšim delom, se jim jemlje možnost zaslužka, jim kažejo svojo nenaklonjenost, jih kličejo za vsako malenkost na najstrožji zagovor, jih kaznujejo, jih obdolžujejo nestorjenih prekrškov.

SPORAZUMI IN PREDPISI NA PAPIRJU

S tovarno v Polzeli je bil dosežen sporazum, tovarna ga ne izvaja. Sporazum med tovarno »Strojil« in »Vunateks« v Manjšpergu je samo mrtva črka. Tovarna Cvetič v Murski Soboti ima svoj čisto prav poseben način izvajanja pritiska na njene delavke. Par dni po sporazumu o zaposlovanju tamkajšnjega delavstva že prihajajo nove pritožbe o postopanju podjetnika napram delavstvu.

Iz mnogih krajev prejemamo poročila, kako skrivajo svoje ogromne dobičke zato, da se ložje otepaajo zahtev organiziranega delavstva po času primernem povišku delavskih mezd. Zopet druga podjetja zahtevajo, da se dovoli zvišanje cen njihovim produktom za visoke procente, če naj podjetja sama delavstvu dajo na zaslužkih vsaj nekaj procentov poviška. Zahtevo po zvišanju cen svojim produktom so tako

med drugimi postavili vsi železarski obrati in jo hoče doseči tudi Trboveljska premogokopna družba. S poviški bi se zaslužki kapitala dvignili naravnost strahotno na račun vsega naroda, delavstvo pa naj bi potem iz vsega tega prejelo nekaj miloščine.

Po nekaterih industrijskih centrih in obratih se kopiči nepredelano in predelano blago. Podjetnik ima polna skladišča, delo pa odpoveduje zato, ker računa, da mu vskladiščeno blago s samim čakanjem ob rastoči draginji prinese večje dobičke, kakor pa največja delavnost. Nekateri spravljajo svoje zaloge tudi v sosedni banovini, da se tako izognejo kontroli naših oblasti.

SVOBODA KAPITALIZMA

Vse to, kar tu navajamo se godi pred našimi očmi in pred očmi oblasti. Kapitalistični gospodarski red daje kapitalistu vso moč in mu omogoča tak postopek. Zakonov in postav ne spoštuje, če mu niso po godu. Briga za zaposleno delavstvo mu je španska vas, odgovornosti napram narodu in državi ne pozna. Nepopolna zakonodaja oblastvom ne dovoljuje strožjih posegov v tako nedopustno delovanje. V nekaterih slučajih pa zaradi vpliva, ki ga ima kapital na tega ali onega zastopnika oblasti, ta zastopnik niti tega ne naredi, kar bi po zakonu mogel storiti za obrambo narodne in državne celote in za spoštovanje zakonov.

Smatramo, da je spoštovanje zakonov treba podjetnikom vsiliti. Najvišje interese narodne in državne celote

je treba brezpogojno zavarovati, nepopolno socialno zakonodajo pa izpopolniti. Nad podjetji je treba uvesti stalno in točno kontrolo. Tajnost podjetniških poslovanj v taki meri, da zanje ne ve niti oblast, je treba onemogočiti. Izigravanje težkih časov za brezobzirno, naravnost strahotno kopičenje bogastva nekaterikov na račun delavskih in narodnih množic je treba preprečiti. Zlasti pa je treba najstrožje kontrole in dokončnih ukrepov proti podjetjem, ki ne držijo obvez napram delavstvu, kakor so jih sprejeli in podpisali na raznih poravninah in kakoršne bi jim bile naložene po obveznih razsodiščih.

POTREBNI SO NOVI UKREPI

Iz povedanega je zadosti razvidno, da uredba o poravnalnem postopku za varstvo delavskih koristi ni zadostna. Neobvezna razsodišča še od daleka ne odgovarjajo časom in zahtevam. Tudi uvedba obveznih razsodišč ne bo imela popolnega uspeha, če za to uredbo ne bo stala pretnja še strožjih ukrepov. Zahtevamo zato v interesu spoštovanja zakonov, pravic prizadetega delavstva, v svrhu likvidacije kapitalističnega družabnega sistema ter v občem narodnem in državnem interesu zakon o uvedbi komisarijatov po vseh podjetjih, kjer bi to oblast na predlog delavstva smatrala za potrebno. Državni komisariji naj ob sodelovanju sosvetov v bližnji bodočnosti skrbijo, da bo kapital in podjetništvo v službi narodne in državne celote ter tako tudi podana osnova za socialni mir.

Pogajanja za zvišanje plač gradbenemu delavstvu

Dne 11. t. m. so se v sejni dvorani Delavske zbornice vršila prva pogajanja za zvišanje plač gradbenemu delavstvu. Poleg zastopnikov delodajalskih in delojemalskih organizacij so se še udeležili pogajanj zastopnik štaba za utrjevanje, zastopnika direktije državnih železnic in zastopnik za banovinska in državna javna dela.

DELA VSTVO STAVI ENOTNE PREDLOGE

Zastopniki delojemalskih organizacij so zavzeli enotno stališče in stavili enoten predlog za zvišanje plač na podlagi naraščajoče draginje in na podlagi plač, ki jih ima že sedaj gradbeno delavstvo v ostalih mestih in krajih države. Organizacije so stavile predloge, ki niso niti najmanj pretirani in katerih uresničitev je nujno potrebna za življenjski obstoj delavstva in se od tega ne more niti najmanj popustiti. Javno se je tudi dokazalo delodajalcem kake so plače gradbenega delavstva v ostalih banovinah države bile že lansko gradbeno sezono, ko so se zmeraj izgovarjali, da je v Sloveniji gradbeno delavstvo najboljše plačano. Take plače zahteva naše delavstvo za letošnjo sezono ko je draginja znatno narasla posebno pri življenjskih potrebščinah.

ČUDNI NAZORI DELODAJALCEV

Pričakovati bi bilo od strani delodajalcev, da bi pokazali malo več uvidevnosti in razumevanja. Vsak prevdaren človek se mora čuditi, kako more priti

zastopnik delodajalcev, ki v celoti odbije predlog delavstva in izjavi, češ če delavstvo hoče več zaslužiti naj se podaljša delovni čas. Mislimo, da je vsakemu človeku dovolj 10 urnega dela, posebno pa še gradbenemu delavcu, ki celih 10 ur neprestano gara, če pa ti gospodje mogoče tega ne verjamejo ali nočejo verjeti pa jim delavstvo priporoča, da naj sami poskusijo, kako sijajno je življenje gradbenega delavstva in kake so njegove plače.

»VČASIH JE BILO DRUGAČE...«

Gospodje so pač pričakovali, da bo tudi letos kakor je bilo včasih in bo šlo vse po njihovi volji, kakor so se sami izrazili, češ, včasih je šlo drugače in bolj mirno in smo se hitro sporazumeli. Bilo je namreč to takrat, ko se delavstvo zastopali ljudje, ki jim je bila dobrobit delavstva deveta briga in so se vedno zadovoljili s tem, kar so jim delodajalci iz dobre volje ponudili, delavstvo pa je pri tem trpelo bedo in pomanjkanje. Mislimo, da je sedaj že enkrat temu konec, ker je delavstvo s takimi svojimi zastopniki obračunalo in zaupalo Zvezi združenih delavcev kot najmočnejši organizaciji gradbenega delavstva, ki bo znala zmeraj v polni meri ščititi interese delavstva, in tudi sedaj od svojih zahtev in predlogov niti najmanj ne odstopi.

Zastopniki delodajalcev ne da sami niso postavili nobenih predlogov ampak so šli še dalje in izjavili, da odpovejo celokupno kolektivno pogodbo, (Nadaljevanje na 2. strani.)

Zvišajte rente ponesrečencem!

Rente, ki jih prejema ponesrečenci — zavarovanci OUZD in Bratovskih skladnic so za današnje čase odločno premajhne. Zlasti težki poškodovanci so v naravnost obupnem položaju, ker ne morejo prav ničesar posebno zaslužiti. Te rente so danes nezadostne in ne dosega svoja namena, ki ga ima nezgodno zavarovanje, da se namreč ponesrečencu povrne škoda, povzročena z nezgodo. Ta škoda je namreč danes, ko imamo nad 50% višje cene za življenske potrebščine, veliko večja in bi se morale zato rente sorazmerno zvišati.

Zato predlagamo in v imenu vseh ponesrečencev zahtevamo, da naj se takoj zvišajo vsem rentnikom njihove rente, zlasti naj se zvišajo rente ponesrečencev z 10% ker so ti najbolj prizadeti.

Pravijo, da nezgodno zavarovanje pri SUZOR-u in pri Bratovski skladnici nima kritja za te rente. Mislimo, da danes ni časa za take izgovore. Denar se mora najti in so v izrednih časih na mestu tudi izredni ukrepi.

DOMAČE NOVICE

V nedeljo 2. marca je obiskal predsednik dr. Kulovec Prlekijo. V svojem ljutomerskem govoru je poudaril važnost sporazuma, ki je našo državo utrdil na znotraj in na zunaj. Pred sporazumom so nasprotniki naše države govorili, kako je naša država slaba zaradi strankarskih sporov, pa so se zelo prevarili, ker niso vedeli, da nam je bila — Srbom, Hrvatom in Slovencem — zmerom pri srcu sloga in skupnost kraljevine Jugoslavije. Že se oglašajo želje raznih političnih skupin, ki bi rade prišle do oblasti in ki zato zdaj govore o neki koncentraciji. Vlada narodnega sporazuma je najboljša koncentracija, ker predstavlja ogromno večino našega ljudstva. Zunanjepolitično delo vlade narodnega sporazuma pa je v tem, da v dostojanstvu ohrani naš državni red.

Dobili smo novo vodstvo Glavne združene zveze. Namesto umrlega predsednika dr. Antona Korošca je bil izvoljen za predsednika GZZ predsednik vlade Dragiša Cvetković, za I. podpredsednika dr. Fran Kulovec, nadaljnji podpredsedniki pa so še: inž. Voja Djordjevič, dr. Toma Jančič-ković in dr. Avgust Juretič.

Hrvatje se pripravljajo za proslavo jubilejnega leta, letos namreč praznujejo 1300 letnico spreobrnjenja h krščanstvu. Škofje so izdali poseben poziv, v katerem vabijo Hrvate na velik evharistični kongres v Zagrebu, ki ga bodo praznovali v okviru jubilejnih proslav.

V banovini Hrvatski je začelo nekaj iz tujine plačanih ljudi uganjati terorizem. Oblasti so jim trdo stopile na prste in so jih že lepo število prijelo.

Važnejših notranje-političnih dogodkov pretečeni teden v naši državi ni bilo. Na vseh važnih in odgovornih mestih poudarjajo le to, naj ostanemo mirni in složni, kajti le tako bomo ostali nepremagljivi in vedno pripravljeni, braniti se proti vsakomur, ki bi skušal kršiti naše naravne pravice do svobodnega življenja v neodvisni državi. Predvsem pa ohranimo mirno kri. Sedanja vojna je tudi živčna vojna in z njo se včasih več izvaja, kakor z orožjem. Imejmo zato zaupanje v politično vodstvo naše države, ki ves razvoj v svetu in okrog nas budno spremlja ter usmerja svoje ukrepe po edinem najvišjem vidiku,

(Nadaljevanje s 1. strani.)

mogoče misleč, da bodo na ta način kaj več opravili in delavstvu onemogočili njegovo borbo. Od njih strani tudi ni prišel noben konkreten predlog za arešitev tega vprašanja, niti med sabo niso pokazali nobenega enotnega naziranja in tako so se ta pogajanja končala neuspešno.

V BORBI ZA OSNOVNE ČLOVEŠKE PRAVICE BOMO VZTRAJALI!

Kljub takemu postopanju od strani delodajalcev pa delavstvo vztraja, sprejema z vedrimi obrazi mu vsiljeno borbo in je pripravljeno boriti se do skrajnosti. Skozi celo zimo sestradani delavski možje in fantje se ne bojijo nobenih žrtev, ker vedo, da v tej borbi ne morejo ničesar zgubiti, kvečjemu pridobiti svoje pravice. Upamo, da bo tudi oblast delavstvu v teh težkih časih šla na roko, podprla njegove upravičene težnje in s svoje strani ukrenila vse potrebno, da se v polni meri ugotovi upravičenim delavskim zahtevam. Saj je delavec steber države, če je pa on zadovoljen je tudi bodočnost drugih stanov v polni meri zasigurana.

DZ za rudarske upokoјence

Naša Delavska zbornica je že opetovano naprosila ministrstvo za gozdove in rudnike, da spremeni obstoječa pravila bratovskih skladnic ter povrne rudarjem svojačasno uživane pravice. Enako je predlagala, da se spremeni uredba o osrednjem sanacijskem skladu, da bo odgovarjala dejanskim današnjim potrebam rudarskega delavstva.

Ministrstvo je doslej vse predloge odklanjalo z utemeljitvijo, da nima pooblastila v finančnem zakonu za take spremembe.

Ker bo stopil s 1. IV. 1941 v veljavo finančni zakon za leto 1941, je DZ predlagala ponovno, da zahteva ministrstvo v finančnem zakonu sledeče pooblastilo:

»Minister za gozdove in rudnike se pooblašča, da izvrši v roku treh mesecev po predhodnem zaslišanju delodajalskih in delavskih organizacij in zbornice spremembe pravil bratovskih skladnic ter prilagodi predpise o osrednjem sanacijskem skladu današnjim potrebam.«

Ta svoj predlog utemeljuje DZ s sledečim:

Sedaj veljavna pravila Bratovskih skladnic pomenijo za rudarsko in topilniško delavstvo občutno poslabšanje in sicer:

1. Z določbo § 50 novih pravil so se

delavstvu občutno zmanjšale pravice in ugodnosti, ki so jih vsem rudarjem jamčila stara pravila. Novo besedilo ne omogoča več rudarjem, ki so že ali še bodo iz kakršnihkoli razlogov prekinili delo na rudniku, čuvanje pričakovanih pravic iz naslova dotedanjega članstva za ves čas zavarovanja, marveč da je možnost čuvanja praviloma le za tretjino vstevnega članstva. Le v posebno upravičenih primerih, zlasti v slučajih redukcij, sme glavni upravni odbor ta rok podaljšati na polovico vstevnega članstva.

2. Nadaljno poslabšanje stanja pred 1. I. 1938 pomeni tudi določba § 82 pravil, ki določa, da se članu z več kot 10% zmanjšano delazmožnostjo zaradi posledic nezgode, ako je še dalje v istem svojstvu zaposlen, ne izplačuje nezgodna renta; če pa je zaposlen v nižjem svojstvu, dobi od nezgodne rente le razliko med njegovim sedanjim zaslužkom in zaslužkom, ki ga prejema njegovi tovariši, ki delajo v svojstvu, v katerem je bil ponesrečen ob času nezgode.

3. V § 107 je določena pravica, da se predelavce, kopače in strelne mojstre po dovršenih 35 letih članstva, ako so stari najmanj 55 let, ostale pa s 60 leti starosti, upokoji brez dokazane onemoglosti. Ta določba pa ostane za območje glavne bra-

tovske skladnice v Ljubljani dejanski le na papirju, ker predvideva § 119, da se ta določba pri skladnicah s pasivno matematično bilanco ne izvaja.

S spremembo pravil naj se:

a) omogoči čuvanje pričakovanih pravic za vso člansko dobo, kar je že izvedeno za območje bratovske skladnice v Banovini Hrvatski;

b) prizna izplačevanje nezgodnih rent tudi v slučaju ponovne zaposlitve, kakor je to predvideno s splošnim zakonom o zavarovanju delavcev za vse ostalo delavstvo;

c) ukine omejitve upokoјenja po 35 letih članstva brez dokazane onemoglosti;

d) nadalje naj se pravila spopolnijo v toliko, da se zniža čakalna doba na pravico do pokojnine brez dokazane onemoglosti na 30 let polnopravnega članstva z najmanj 50 leti starosti, kar je utemeljeno z ozirom na napornost rudarskega dela.

Temu primerno naj se tudi spremeni višina pokojnine za posamezna članska leta, da se bo s 30 članskimi leti dosegla 80% pokojnina.

e) Končno naj se s spremembo pravil izvrši tudi prevedba in izenačenje vseh rudarskih in topilniških staroupokoјencev, da bomo imeli v bodoče le eno vrsto rudarskih upokoјencev.

Pavšal za orožne vaje?!

Kljub popolnoma jasnim določilom obrtnega zakona § 221, da se delavcu za slučaj orožnih vaj izplača neokrnjena mezda za 4 tedne, ako je bil že eno leto zaposlen v podjetju in po določilih § 219 istega zakona, ki določa, da pripada delavcu neokrnjena enotedenska plača za slučaj vpoklica na orožne vaje, če je bil že vsaj 14 dni zaposlen v podjetju, so čevljarji mojstri v Žireh med sebojno sklenili, da bodo plačevali orožne vaje kar pavšalno in sicer v znesku 500 din. Pomočniki so na ta način plačevanja orožnih vaj pristali, ker so bili pač mnenja, da je boljše, da dobe nekaj, kakor pa nič.

Ugotoviti pa moramo, da je ta način plačevanja orožnih vaj protizakonit in da imajo vsi pomočniki pravico, da pripadajočo razliko izterjajo tudi sodnim putem. Ako primerjamo teh 500 din z zaslužkom, ki bi ga moral izučen čevljarji pomočnik zaslužiti v 24 delovnih dneh tedaj ugotovimo, da pride na en delovni dan komaj 20 din. V smislu uredbe o minimalnih mezdah pa bi morala tudi čevljarjska podjetja v Žireh plačevati tej uredbi odgovarjajoče mezde. Ako velja ta uredba za vse podjetnike v Sloveniji mislimo, da podjetniki iz Žirov niso izvezeti. Zato ponovno apeliramo nanje, da izplačajo pomočnikom polno mezdo po obrtnem zakonu. Delavstvu bodi povedano, da smo poskušali uveljaviti te naše zahteve že ob priliki poravnanih razprav, ki so se vršile v decembru lanskega leta v Žireh, toda naleteli smo na gluha ušesa podjetnikov in smo s tem primorani, da predhodno opozorimo s tem člankom javnost na to kršitev zakona, ako pa to ne bo pomagalo bomo primorani za-

prositi oblast, da mojstre, ki na ta način zakon kršijo tudi energično kaznuje.

Ob priliki teh ugotovitev pa se moramo dotakniti tudi vprašanja povišanja plač čevljarjskim pomočnikom v Žireh. Zadnji povišek plač se je izvršil z Uredbo o minimalnih mezdah t. j. s prvim oktobrom. Ker niti takrat niso bili akordi regulirani kakor je delavstvo želelo, sta obe v Žireh obstoječi delavski organizaciji vložili predlog, da se akordne postavke prilagode draginji oziroma novi uredbi. Mojstri so za vse upravičene zahteve pomočnikov imeli gluha ušesa in niti po posredovanju oblasti ni prišlo do zaključka, ki bi pomočnikom odgovarjajoče zvišali plače. Mojstri so pač takorekoč »sami od sebe« dali pomočnikom novoletno nagrado v znesku 200 din, toda njihove upravičene želje oziroma predloge organizacij za zvišanje temeljnih akordnih tarif so prezrli.

Ugotoviti moramo, da se je iz združanja podjetnikov videl odsev taktike, da se čimprej izigra in onemogoči delavske organizacije. Javno na razpravi je bilo poudarjeno, da bodo mojstri in pomočniki vse to kar lepo po domače in med seboj uredili. Ako so mojstri iznesli ta predlog, tedaj je popolnoma razumljivo, kaj so hoteli...

Čevljarji pomočniki so čez zimo z ozirom na slabo konjunkturo morali potrpeti, toda zdaj pomočniki uvidijo, da mojstri z ozirom na veliko podražitev čevljev lahko store tudi svojo dolžnost povišanja plač. Naša podružnica ZZZ v Žireh poziva vse čevljarjske pomočnike, da se nemudoma organizirajo, ker vsak neorganiziran pomočnik je trot in panju čebel, ki so pridne

in marljive, trot pa hoče uživati delo in trud drugih.

Tovariši, pomočniki! Poglejmo uspeh, ki so ga dosegli naši tovariši v Trziču in primerjajmo našo mezdo tarifo z tržiško. Te uspehe so dosegli pomočniki, ker so bili vsi organizirani. Mislimo, da je prišel čas, da tudi pomočniki v Žireh slede zgledu svojih tovarišev iz Trziča in Celja.

Izostanek med odpovednim rokom

Centralno tajništvo Delavskih zbornice sporoča, da je sestavilo z upoštevanjem predlogov Delavskih zbornic nov načrt uredbe o pravicah delavstva na izostanek od dela med odpovednim rokom za iskanje nove zaposlitve. Načrt, ki je že dostavljen ministrstvu trgovine se glasi:

»Na podlagi čl. 237 obrt. zak. in v sporazumu z ministrom za socialno politiko in narodno zdravje predpisujem tole uredbo o pravicah delojemalcev na izostanek dela med odpovednim rokom za iskanje nove zaposlitve.

Čl. 1. a) Delojemalci, ki so zaposleni v delavcih in podjetjih po čl. 1. 433 obrt. zak. in za katere velja odpovedni rok po čl. 234 obrt. zak. imajo za čas odpovednega roka pravico na izostanek od dela radi iskanja nove zaposlitve po določilih te uredbe.

b) Določila te uredbe se ne bodo uporabljala za delojemalce navedene v čl. 324 obrt. zak. Za te velja glede pravice na izostanek od dela radi iskanja nove zaposlitve določba čl. 332.

c) Določila te uredbe se bodo uporabljala za vse delojemalce po tem členu brez ozira na to ali so odpovedali službo sami ali delodajalec ter brez ozira, če obstojajo ovire iz čl. 237.

Čl. 2. a) Delodajalec je dolžan delojemalcu za čas odpovednega roka na zahtevo dovoliti, da tedensko izostane od dela en dan. Na zahtevo delojemalca se lahko odobri tudi preko nedelje toliko ur kolikor znaša delovni dan v podjetju.

b) Čas izostanka od dela odobri delodajalec po svoji uvidevnosti.

c) Delodajalec ne more delojemalcu radi odobrenega izostanka znižati plače.

Čl. 3. Pogodbe, ki niso v skladu s to uredbo niso veljavne. S pogodbo se lahko razširi samo pravica delojemalca iz čl. 2 te uredbe.

Čl. 4. Delodajalec, ki postopa proti določbam te uredbe in ne dovoljuje izostanka od dela radi iskanja nove zaposlitve je dolžan plačati za neodobreni čas 50% zvišanje na zaslužek in je odgovoren delojemalcu za vso povzročeno škodo katero mora nadoknaditi in sicer, če delojemalec po prestopu službe takoj ni dobil nove zaposlitve, mezde za vse delavne dni dokler delojemalec ne dobi nove zaposlitve, vendar največ do 14 dni.

Čl. 5. Določbe te uredbe veljajo tudi za delojemalce v delavnicah javno pravnih teles in javnih ustanov, ki opravljajo dela katera spadajo pod predpise obrt. zak. v kolikor na podlagi specialnih določb in pravilnikov še ne uživajo za iskanje nove zaposlitve večjih ugodnosti.

Prekategorizacija tekstilnega delavstva

Že pred uveljavitvijo zadnje uredbe o višini minimalnih mezd, ki je bila objavljena v »Službenem listu« dne 1. oktobra 1940. so strokovne organizacije večkrat ponovno prosile merodajne faktorje naj ukrepejo vse potrebno, da se tekstilna industrija prenese v grupo oz. skupino a).

Vendar pa je s to uredbo ostala tekstilna industrija še vedno v grupi b).

Zadnji 50 parski povišek je bil 50 parski samo po imenu, saj so delavci in strokovne organizacije ugotovili, da je ta povišek znašal v povprečju 18 para. Tekstilni delodajalci so vzeli za osnovno bazo za te poviške stare minimalne mezde iz leta 1937 ter vse pozneje dane draginjske dodatke, ki pa so vsi skupaj znašali manj kakor s 1. oktobrom predpisana minimalna mezda. Ker torej tega poviška večina tekstilnega delavstva ni bila deležna je kljub temu, da je v teku nujno potrebno, da strokovne organizacije ukrepejo vse potrebno, da se tekstilno delavstvo prekategorizira iz b) v a) še predno se pristopi k dokončnim razgovorom z delodajalci za sklenitev pogodbe. Ker so vse druge organizacije ostale desinteresirane za to prevažno vprašanje, se je ZZZ sama odločila, da s posebno pismeno vlogo zaprosi g. bana, ki naj prekategorizacijo izvede.

Ko smo vložili to svojo prošnjo na g. bana, smo imeli pred očmi težak položaj

tekstilnega delavstva. Dasiravno tekstilna industrija ne izgleda tako zdravju nevarna, vendar vidimo, ako pogledamo nekoliko pogloblje v predilnice, tkalnice, barvarne i. t. d., da ima delavstvo zaposleno v tej industriji veliko opravka z različnimi kemikalijami, ki so zdravju škodljive. Nadalje so v tekstilni stroki večinoma zaposlene ženske in mladoletno osebje, ki je radi slabe hrane še sprejemljivejše za različne bolezni. Po statistiki OUZD je razvidno, da zahteva tuberkuloza zelo veliko žrtev ravno iz delavstva zaposlenega v tekstilni industriji.

Vzrok za to je iskati v tem, da to delavstvo večinoma 8 ur neprenehoma dela v prostorih, ki nimajo dovolj čistega zraka ali v zaprtih prostorih, kjer se prah v velikih množinah dviga po zraku in ga mora delavstvo udihavati. Temu delavstvu je potrebna zelo tečna in zadostna hrana, da zamore v takih obratih vzdržati. Toda kako naj kupi delavec odgovarjajočo hrano, ako njegov zaslužek komaj zadostuje, da plača stanovanje in obleko.

ZZD je vpoštevala pri vložitvi tega predloga ta dva važna momenta to se pravi samo navidezno zvišanje ob priliki zadnjega 50 parskega poviška in pa težke zdravstvene razmere tekstilnega delavstva, seveda se tem momentom lahko pridružijo še drugi, ki jih je z ozirom na splošni položaj prav tako treba vpoštevati.

Sadovi kapitalizma: nemir, boj, sovraštvo, smrt! Sadovi krščanstva: pravica, prostost, ljubezen, požrtvovalnost in mir med stanov in narodi!

Naša borba - naša rast

Ljubljana-splošna

Laško

Naša podružnica je sklicala za nedeljo dne 9. t. m. sestanek kleparskih pomočnikov in instalaterjev, ki so večinoma neorganizirani in se jim godi velika krivica v vsakem oziru, čeprav so zaposleni v prestolnici Slovenije. Sestanek je lepo uspel in so navzoči z zanimanjem poslušali izvajanja zastopnika centrale tov. Breznika.

Izvoljen je bil pripravljalni odbor nove podružnice ZZZD za to stroko, ki si je nadel nalogo, da organizira vse kleparske pomočnike in instalaterje po celi Ljubljani v eno podružnico ZZZD, potom katere si bodo priborili svoje stanovske pravice.

Puconci

Dne 25. 2. 1941. je imela naša podružnica svoj redni občni zbor. Izvoljen je bil večinoma stari odbor s tov. Talaberjem na čelu.

Za nedeljo dne 16. 3. 1941. sklicujemo ob pol šestnajsti uri redni članski sestanek, na katerem bo poročal tudi zastopnik centrale. Dolžnost vsakega člana je, da se tega sestanka udeleži.

Celje

Vsem članom in članicam tem potom poročamo, da bo glasom sklepa očnega zbora splošne skupine ZZZD Celje pisarna ZZZD odprta vsak dan od 5 do 7 ure zvečer. Pisarna se nahaja v društvenem lokalu v Delavski zbornici, Razlagova ul. 5. soba št. 1.

Delavska politika od 6. marca t. l. razliva svojo žolčno tezo nad porastom celjske skupine ZZZD. Navaja sicer številko 200, ker ne mara vedeti, da smo prekoračili že številko 300. Pravi, če bo porast članstva napredoval po 200 članov letno, da bomo potrebovali štiri leta dokler ne dosežemo števila, ki so ga imele »svobodne« strokovne organizacije. Mi se glede tega vprašanja z Delavsko politiko ne bomo prepirali ker vemo, da so takozvane »svobodne« strokovne organizacije, ki so bile svobodne le za posamezne diktatorje, potrebovale za doseg gotovega števila članstva, ne štiri leta, ampak nad štirideset let terorja nad delavskim stanom. Kakšen blagoslov so prinašale te »svobodne« strokovne organizacije delavstvu bo čutilo najbolj na svojih ramah, ker je še danes nad 300 bivših Westnovih delavcev brez kruha po zaslugi marksizma. Za ta šopek pač Delavsko politiko prav nič ne zavidamo. Vemo pa, da njene krokodilove solze pokretu ZZZD ne morejo ovirati razmaha.

Jesenice

DELAJSKA PROSVETA

Zavedajoč se, da je osnova strokovnega dela tudi prosveta in izobrazba našega članstva, je naša organizacija sklenila, da v bodoče posveti več pažnje izobrazbi našega članstva. Poleg članskih sestankov, na katerih se obravnavajo zgolj strokovne zadeve naše organizacije, bomo začeli z organizacijo prosvetnih delavskih prireditvev. Na razpolago imamo lep oder in dvorano Krekovega prosvetnega društva. O razvoju te delavske prosvete bomo še poročali. Isti prosvetni odbor organizacije bo uredil tudi čitalnico Krekovega prosvetnega društva.

ZAUPNIŠKI ZBOR

Kakor smo že poročali v zadnji številki našega lista, se je vršil minulo nedeljo dne 9. marca dopoldne zaupniški zbor naše organizacije v Krekovem domu na Jesenicah. Zaupniki so poročali o položaju delavstva v posameznih obratih v tovarni. Razgovor je bil zlasti o spremembi kolektivne pogodbe pri KID. Zaupniki so povedali tozadevno svoje želje in opozorili na nekatere pomanjkljivosti dosedanje pogodbe. Zaupniški zbor upa, da bo organizacija pri pogajanjih za novo kolektivno pogodbo vsestransko uspela in delavstvu pripomogla doboljšanja. Zaupniški zbor se vrši vsak mesec, prihodnji bo sklican s posebno okrožnico.

NESREČA V TOVARNI

Minuli teden sta se pripetili v tovarni dve večji nesreči. Električar Potočnik je vršil neka popravila na vrhnjem žerjavu v martinarni. Ko je stopal po klinih z vrhnjega žerjava navzdol, se mu je ali spodrsnilo ali kaj drugega pripetilo in je padel naprej na ogrodje spodnjega žerjava, nato pa še na tla, z obrazom na vroči ingot. Polomil si je roko in nogo, ter dobil silne opekline na obrazu.

Tov. Močnika pa je prišla transmisija in ga nekaj časa vrtela. Ima težje poškodbe, upati pa je, da niso smrtno nevarne. Močnik je oče 9-terih otrok in je doma iz Križev pri Trzinu.

Dne 9. t. m. smo imeli sestanek tukajšnje skupine ZZZD. Razpravljali smo o osnutku kolektivne pogodbe za tekstilno stroko, kakor tudi osnutek kolektivne pogodbe za uslužbence v kopališču »Radio Thermo«. Sestanka se je udeležilo nad 50 članov. Centralo sta zastopala tov. Zajc in Končan, ki sta nam prikazala, kako je prišlo do današnje draginje in notranjo in zunanjo politiko naše države, ter razmerje med raznimi strokovnimi pokreti na naših tleh. Strokovno šolo DZ je zastopal tov. Gajšek Ivan, ki je v kratkih obrisih prikazal pomen te šole za naše delavstvo.

V Delavski politiki od 6. t. m. pod Laško je nekdo dobil živčni napad v katerem mu je zrastle senzacija v Radio Thermi tako, da je videl v svojem prividu iz zastopnika ZZZD odrešilnega Mesija. Prav radi verjamemo, da se mu je okrog možgan zasukalo kar za 180 stopinj, sicer ne bi mogel napisati take kozlarije o enajstem čudu sveta. Pravi, da ima vsaka palica dva konca in, da kdor ne bo postal pri prvem pametnejši, bo postal pri drugem; pozabi pa, da njega in Delavske politike tudi drugi konec palice ni izmodril. Če se mu zavrti še za 180 stopinj, potem ne bo potreba več, da pride Mesija iz Celja, temveč iz Novega Celja, po njega. Med tem časom pa bomo vprašanje zaposlenih delavcev v Radio Thermi rešili sami, oni pri 360 stopinjah vročine, pa naj si devlje med tem hladne obkladke, ker je Novo Celje tudi prenatrpano.

Na koncu članka pa pravi nekaj o mrtvih in napoveduje vstajenje ob mrtvih. Nazadnje pa vsklikne: »S polno paro naprej!« Mi pa mu rečemo pri 360 stopinjah Bog varuj z polno paro naprej, sicer se bo znašel v mreži za norce.

Rečica ob Savinji

Delavska pravica kar v zaporednih člankih objokuje tako iz Nazarjev, kakor iz Rečice, da so se ji njene postojanke tako hitro podrlle. Vemo, da JSZ zelo boli vsak uspeh ZZZD tako na organizacijskem, kakor na strokovnem polju. Pa te solze ne bodo nič pomagale. Življenje gre svojo pot, slovenski delavci pa v svojo organizacijo ZZZD pa če je to ljubo pazniški organizaciji JSZ ali ne, to nas tako malo zanima kot lanski sneg.

Tržič

V nedeljo, dne 9. t. m. ob devetih dopoldne je imela naša skupina svoj redni letni občni zbor v Rokodelskem domu. Udeležilo se ga je čez 50 delavcev.

Kaj je organizacija v letošnjem letu za naše delavstvo napravila se je razvidelo iz poročil posameznih funkcionarjev. Predsednik tovariš Dacar je seznanil navzoče o razmerah in delu posameznih podjetij, kjer imamo članstvo t. j. predilnici Glanzmann & Gassner, Peko in Runo. S posebnim zadovoljstvom je poročal, da so se čevljarjski pomočniki vsega sodnega okraja Tržič organizirali v naši skupini, ter smo s pogajanj s tukajšnjo obrtno zadruho v kateri je včlanjenih ca 100 čevljarjskih mojstrov, sklenili kolektivno pogodbo, katera je prinesla čevljarjskim pomočnikom urejene delavne razmere in veliko drugih koristi. Tudi vse druge mezdne in druge akcije smo več ali manj uspešno dokončali. Mesto odsotnega tajnika je poročal tovariš Vuk. Podružnica ima danes 140 članov. Da je odbor delal, jasno kažejo zapisniki 19-ih rednih sej in ene širše seje v pretečenem letu. Priredili smo tudi predavanje v Našem domu. Tudi nešteto članskih sestankov je bilo med letom. Blagajnik Rožič poroča, da je bilo dohodkov Din 7.524.— izdatkov 6.741.— din.

Na predlog preglednikov je bila izglasovana odboru razrešenica z pohvalo.

V imenu Strokovne šole je podal par misli o delavski skupnosti in zavesti domačin učence šole tovariš Roblek Jože, v imenu ZZZD pa je s svojimi spodbudnimi besedami o naši organizaciji vžil novega duha in poguma navzočim tovariš Govše, učenec str. šole D. Z. Navzoči so oba govora vzeli na znanje in iz nadaljnjih besedi se je razvidelo, da je delavstvo zadovoljno in hvaležno DZ da skrbi za strokovno izobrazbo mladih delavcev v svoji strokovni šoli.

Banski svetnik in župan g. Majeršič poroča o vseh težavah, katere se stavijo vodstvu delavske organizacije. Zato moramo vse uspehe dosedanjega odbora vzeti z zadovoljstvom na znanje. Za naprej pa želi, da naj članstvo moralno podpre in pomaga odboru, katerega bo danes izvolilo, ker le v skupni povezanosti se da nekaj ustvariti. Predsednik Dacar se prednjemu za njegove besede zahvali, ter navzočim pojasni vse delo in pomoč organizaciji tov. Majeršiča, kateri vedno in

v vsaki priliki zastopa delavske interese. V zahvalo za to se imenovani izvoli s splošnim odobranjem za častnega člana podružnice. Sledile so volitve novega odbora, ter so bili izvoljeni: Predsednik Dacar Rudolf, podpredsednik Klofutar Fr. tajnik Slatnar Ivan in Roblek Jože, blagajnik Rožič Ivan in Ahčin Anton, gospodar Ferlan Viktor. Poleg teh se je izvolilo še 7 odbornikov in 2 preglednika.

Po volitvah je bil sprejet tudi poslovnik o podpornem in bolniškem skladu ter nekaj resolucij o rešitvi delavskih vprašanj. Občni zbor se je ob 12-ih zaključil.

Trbovlje

UŽALJENA VELIČINA

Da si ohladi jezo, se me je v zadnji »Del. pravici« kar v dveh člankih privoščil dobro znani gospod. Skušaj me z lažjo in zlobnimi podtikani prikazati javnosti kot človeka, ki išče na račun drugih hvalo.

V resnici pa je stvar tale: Dan pred zasedanjem ban. sveta sta bila pri meni predsednik rud. upok. g. Ušeničnik in odbornik Aškerc, prosila sta me, naj bi se na zasedanju ban. sveta zavzel, da bi se iz bednostnega fonda nakazala podpora Glav. brat. skladnici za draginske doklade novo upokojencem v smislu sklepa ankete, ki je bila v Ljubljani, dne 27. XI. 1940. na kateri se je sklenilo, da prispeva po eno tretino industrija, delavci in banovina. Prosila sta me, da bi po zasedanju na njihovem sestanku o stvari poročal. Izročila sta mi tudi spomenice, ki naj bi jo ob priliki zasedanja predložil. Ko sem v času zasedanja izvedel, da je g. ban že nakazal tudi za novo upok. 1.000.000 din sem se v imenu istih tudi g. banu zahvalil, ker je s tem vsaj delno rešeno za to leto njih obupno stanje. Obenem sem g. bana prosil, naj za prihodnje leto poskrbi na merodajnih mestih, da se potom posebne odredbe omogoči iz osrednjega sanacijskega sklada delež za drag. doklade staro in novo upok. V tem smislu je bila tudi resolucija sestavljena. Po zasedanju sem upokojencem poročal z izjavo, da bo o končni višini njihovih prejemkov odločila skupščina Glav. brat. skladnice, ki bo 5. marca Z velikim zadovoljstvom je bil sprejet tudi predlog, da se odpošlje g. banu zahvalno pismo.

Razumem jezo, ker g. dopisnik sam ni mogel tega prvi poročati. V kolikor pa je bilo na sestanku z moje strani hvalisanja in nečastnega bom pa dal g. dopisniku priliko, da to dokaže. Adolf Jesih

Sv. Lourenc na Pohorju

V nedeljo dne 16. t. m. bomo imeli v Društvenem domu ob pol 9 uri delavski sestanek na katerega vabimo vse delavce brez razlike. Ako ima kdo kaj na srcu naj svoje težnje razloži zastopniku centrale, ki bo prišel na sestanek. Ob tej priliki se neorganizirani tudi lahko vpišejo v našo organizacijo.

Ob treh popoldne istega dne priredi naša bralno društvo igro »Zmaga resnice« pri katerih sodelujejo tudi naši člani. Igra je sodobna in za naš čas zelo primerna, zato naj nihče ne izostane.

Blizu se praznik sv. Jožefa, zaščitnika delavcev. Ne pozabimo, da se mu moremo najlepše pokloniti s tem, da opravimo svojo velikonočno dolžnost. Mnogo je pri nas takih, ki ne spoštujejo druge in četrte cerkvene zapovedi. Če bi premislili natančneje bi morali vsa bogastva sveta. Bodimo torej pravi kristjani, ker potem nam bo tudi naša borba lažja, ker jo bo Bog blagoslovil.

Logatec

Naša podružnica je imela v nedeljo dobro obiskan članski sestanek, na katerem je v imenu centrale ZZZD poročal njen centralni tajnik tov. Pirih. Sestanek sta pozdravila v imenu strokovne šole Delavske zbornice tudi tov. Verhjak in Kos. Delavci so zelo veseli, da ZZZD v taki meri skrbi za izobrazbo delavstva, saj je delavstvo v premnogih primerih še zelo nevedno in potrebuje, da od časa do časa pridejo k nam zastopniki iz centrale, ki nam pojasnujejo pravice, ki nam jih daje obrtni zakon. Sestanek nam je dal obenem novih smernic za delo v organizaciji.

Breznica

V nedeljo, dne 23. februarja se je vršil redni občni zbor naše podružnice, ki je v zadnjem času pričela z aktivnejšim delom za blagor delavstva. Na občnem zboru je zastopal centralo ZZZD in Jeseniško okrožje tov. Rajner iz Jesenic, ki je navzočim v daljšem govoru tolmačil načela in delo ZZZD. Članstvo je njegovim izvajanjem sledilo z velikim zanimanjem in je enodušno sklenilo, da se bo še bolj oklenilo svoje organizacije kakor doslej.

Pri volitvah je bil soglasno izvoljen naslednji odbor: Perkovič Franc, predsednik; Tičar Jožef, podpredsednik; Grčar Matevž, tajnik; Kajdiž Bogomir, tajnikov namestnik; Javh Stane, blagajnik; Vovk Filip, blagajnikov namestnik; Anderle Jožef, gospodar; č. g. Žnidar Miha, duhovni vodja.

Odslej dalje bodo vsako nedeljo in praznik po deveti sveti maši v Prosvetnem domu uradne ure. V tem času bodo članom na razpolago podružnični odborniki in bodo člani lahko plačali članarino ali poskrbeli za intervencije.

Okrožje Kranj

Vsem podružnicam okrožja sporočamo, da se bo vršil občni zbor okrožja, in to na praznik sv. Jvžefa, dne 19. t. m. ob 8-ih zjutraj v Ljudskem domu v pisarni ZZZD. Dolžnost vseh podružnic je, da se občnega zbora udeležijo v polnem številu. Po občnem zboru se vrši veliko manifestacijsko zborovanje, pri cerkvi sv. Jožefa na Hujah, kjer bo sv. maša ob 10-ih, igrala bo tudi delavska godba. Na zborovanju bo govoril tov. Pirih iz Ljubljane, o ciljih našega strokovnega pokreta.

Dolžnost vsega našega članstva je, da se zborovanja v polnem številu udeleži. Pravtako so vabljeni naši katoliško misleči delavci na to zborovanje. Zato tovariši in tovarišice, prihitite na to veliko naše zborovanje, ter pokažimo našo skupnost in našo slovensko katoliško zavednost. Ob tej priliki tudi hočemo pokazati našim nasprotnikom, da smo strnjeni in odločni, ter gremo v borbo proti vsakomur, ki bi nam imel namen ovirati naš strokovni pokret, na naši poti, katero smo si začrtali.

Viničarji

Glede viničarskih izpitov sporoča Kr. banska uprava sledeče:

1. Za priznanje viničarske knjižice ali za opravljanje viničarskega izpita je treba vložiti prošnjo na Kr. bansko upravo in prošnjo kolkovati z banovinskim kolekom 10.- din.

2. Za priznanje viničarske knjižice mora prosilec doprinesiti dokaz, da je bil več kot tri leta viničar ter mora biti dokaz potrjen ob občini.

3. Za opravljanje izpita je treba doprinesiti dokaz, da je prosilec izpolnil 21 leto in da je bil tri leta zaposlen pri vinogradniških delih.

Obveščamo s tem vse zainteresirane z pozivom, da se čim prej prijavijo, da bodo delali izpit vsi na enkrat. Prošnjo je treba odposlati na naslov: Kraljevska banska uprava, oddelek III. Ljubljana. To naj store tudi oni, ki so že vložili prošnje, pa so bile vrnjene na naslov naše strokovne zveze viničarjev ZZZD.

Nove minimalne mezde za viničarje

G. ban je dne 11. II. 1941 izdal uredbo, ki se glasi:

Na osnovi zadnjega odstavka čl. 6 uredbe o službenem razmerju med vinogradnikom in viničarjem predpisuje po zaslišanju vinarskega društva za Dravsko banovino v Mariboru in strokovne zveze viničarjev v Ljutomeru naslednjo spremembo uredbe viničarskega reda. § 1 odstavek 1 točka g čl. 6. se spreminja in se glasi:

Poleg gorenjih prejemkov dobiva viničar zase in za svoje delavne moči pogoje no dnevno mezdo za vsako delavno moč in za vsak delavni dan, ko delajo bodisi sam bodisi njegove delavne moči v vinogradu ali na ostalem vinogradniškem posestvu. Ta mezda mora znašati najmanj: za navadna dela v poletnih mesecih po din 15.-, v zimskih pa po din 12.-, za kvalificirana in težja dela, našeta v predzadnjem odstavku tega §, pa v poletnih mesecih po din 18.75, v zimskih pa din 15.-.

Čl. 2. Ta sprememba uredbe stopi v veljavo na dan 1. marca 1941.

RAZGLAS

Vojno-tehnični zavod v Kragujevcu potrebuje glasom razpisa št. 4753 od 4. III. 1941 40 kvalificiranih strugarjev in 40 kvalificiranih ključavničarjev, ki morajo biti jugoslovanski državljani.

Prošnjo kolkovane z 10.— din je treba poslati do 1. IV. 1941 na naslov: Upravniku vojnno-tehničnega zavoda — lični odsek — Kragujevac in priložiti:

Spričevalo o mojsterskem ali pomočniškem izpitu
novo poslovno knjižico
potrdilo (ne vojno knjižico) o odsluženju vojaščini, rojstni list
potrdilo davčne uprave o premoženjskih razmerah
navrstveno izpričevalo, ki ne sme biti starejše od 6 mesecev.

Kandidati bodo pozvani na zdravniški pregled v Kragujevac ter bodo morali izvršiti poizkusno delo v teku dveh dni. Kdor bo preizkušnjo prestopil vsaj z oceno »dobro«, bo sprejet za poskusno dobo (15 dni), nakar se odloči o njegovi definitivni zaposlitvi ter višini plače.

Kandidat, ki bo odklonjen, mora sam plačati stroške za prihod in povratek.

Strok. zveza gradbenih ZZD v akciji

Pomlad je prišla v deželo in življenje je postalo živahnije. Generali na bojnih poljih, diplomati v parlamentih, kmet na polju in delavec na stavbi, vsi smo oživel, vsi smo se spustili na delo z novo energijo, z novimi močmi. In kot si je tekom zime napravil general načrt za pomladanske vojaške akcije, tako si je kmet razdelil delo na polju, in prav tako si je gradbena zveza sestavila program, katerega se bo v tem letu držala.

Še tekom zime je bilo sklenjeno, da se bo stopilo v novo sezijo s shodi gradbenega delavstva, da stopimo tako pred javnost in svetu dokažemo, da smo še tu. To je tudi naša diplomatska akcija, da pripravimo našim odposlancem za pogajanja teren za uspešnejše delo.

Celo državniki, preden pošljejo svoje odposlanstvo v sosedno prestolnico na pogajanja, razvrstijo širom meje oborožene divizije, da dajo svojim odposlancem večjo udarnost in opozorijo nasprotnika na eventualne posledice.

Tako smo tudi mi pred vstopom v novo sezijo in pred početkom pogajanj razvrstili naše čete ter pregledali naše moči. Sklicali smo shode gradbenega delavstva, da gospodom stavbenikom pokažemo, da je naše delavstvo složno in da bo odposlanstvo na pogajanjih podpiralo z vsemi silami. Hoteli smo dokazati, — kar nam je v celoti tudi uspelo — da je gradbena zveza ZZD organizacija, ustvarjena na realni podlagi in da uživa zaupanje celotnega slovenskega gradbenega delavstva. To je bilo potrebno, da smo pred narodom, pred oblastmi in pred podjetniki še enkrat manifestirali in odločno poudarili, da bomo ščitili svoje interese.

V nedeljo, dne 9. t. m. so se vršila tri velika zborovanja gradbenega delavstva, in to v Mariboru, Ptuj in Murski Soboti.

V Mariboru

se je vršil shod v dvorani Delavske zbornice, katera je bila do zadnjega kotička napolnjena. Bili so to naši člani, toda precej je bilo tudi takih, ki še do tega trenutka niso vpisani v naši organizaciji, pač pa smo trdno prepričani, da ne bo dolgo, ko bomo smeli šteti tudi te tovariše med naše članstvo. To delavstvo je bilo večkrat razočarano in z nezaupanjem gleda na vse tiste ljudi, kateri pridejo iz Ljubljane. Bili so varani in zato so sedaj bolj previdni. In prav zato smo ponosni, da je ob koncu zborovanja pristopilo k ZZD mnogo delavcev, kateri so stali do sedaj ob strani. S tem so dokazali, da so motrili naše delo ter opazovali naše cilje in šele sedaj, ko so spoznali naše nesebične namene in naše resno delo, so vstopili v naše vrste. Prepričani smo, da bodo ti možakarji naši najmočnejši stebri.

Kranj

REDUKCIJE

Dne 25. 2. 1941. je tovarna za gumo odpovedala službo 16 delavcem in delavkam. V pisni izjavi, katero so delavci morali podpisati, podjetje ni navedlo vzroka za odpoved.

Surovin primanjkuje in pravijo, da se zaradi tega v prvi vrsti odpusti mladoljetne delavce ter nekaj starejših. S tem so prizadeti tudi delavci, ki so brez sredstev in ne bodo mogli preživljati svojih več-članskih družin. So pa zaposleni v podjetju delavci brez otrok, od katerih je zaposlena tudi žena, ter mladoletni delavci, ki imajo vso oskrbo pri stariših. Zaposleni so celo hišni posestniki, ki oddajajo stanovanja. Nekateri zopet imajo posestvo ali gostilno.

Podjetje se poslužuje te taktike, da čez nekaj časa delavce na novo sprejema na delo. Zvedeli smo, da surovin sicer ne manjka, pač pa podjetje ne sme več izvrševati vojaških namenov, pri katerih ima dovolj dobička, med tem ko pri nevojaških nima 100% dobička in hoče izgubo nadoknaditi z manjšim številom delavstva pri 6 urnem delavniku s pomočjo refa sistema.

DELOVNI POGOJI

Ta sistem so upeljali, da delavcu odzamejo možnost kontroliranja akordnih zaslužkov. Refa sistem je pravi prejšnji način akorda, ki je slonel na tem, da se je zaračunavala storitev dela od komada od kg ali metra in je nudil delavcu možnost kontrole zaslužka. Sedanji sistem pa to možnost vzame in ga tira do skrajne meje njegove delavne zmoglosti, tako, da je njegova delavna moč že v štirih urah izčrpana. Ako v gotovem času ne napravi količine katero je refa določilo, ko je snovala njegovo storitev, nastopijo takoj šikanne in končno odpust. Pri snemanju storitve skrbi podjetje za dober material dovolj moči, i. t. d., kar pozneje odpade. Potom refa sistema se storitev vedno zni-

Mariborsko podružnico vodi odbor s tovarišem Bombek-om na čelu. Koliko dela je imel, da je ustanovil v Mariboru večstočlansko podružnico! Vse večere in ves prosti čas žrtvuje organizaciji.

Na omenjenem zborovanju je zastopal gradbeno zvezo ZZD nje predsednik tovariš Kralj. V temperamentnem govoru je orisal naš program. Uspeh njegovega govora je bil ta, da je prepričal tudi tiste, ki so prišli na ta shod mogoče samo iz radovednosti, da so se tudi oni vpisali v ZZD. Ta uspeh ne potrebuje nikakega pojasnila.

Govoril je tudi predsednik okrožja tovariš Mastinšek, kateri ima tudi nebroj zaslug za naše delavstvo.

Istočasno se je vršil shod gradbenega delavstva

V Ptuj

Tudi tu je gradbeno delavstvo napolnilo dvorano Fantovskega odseka. Zborovanje je vodil tov. Klinec, kateri je bil na tem zborovanju tudi enoglasno izvoljen za predsednika gradbenega odseka. Tudi ta žilavi tovariš ima najboljše pogoje, da bo znal ptujsko podružnico in celotno gradbeno delavstvo v polni meri ščititi.

Gradbeno zvezo je zastopal nje strokovni tajnik, mlad fant, a star strokovničar, kateri si je znal pridobiti že v Murski Soboti, kjer je prej deloval, vs osimpatijo tamošnjega delavstva. Z njim je bil tovariš Anžič, gojenec strokovne šole DZ, kateri se bo po dovršeni šoli tudi včlanil v naš pokret.

Tudi tu je delavstvo pokazalo discipliniranost in zaupanje v vodstvo gradbene zveze. Iz tega zborovanja je vsak šel prepričan, da bodo tudi za gradbeno delavstvo prišli boljši časi, kar je tudi nujno in neobhodno potrebno.

Iste dne in ob isti uri se je vršil shod gradbenega delavstva ZZD tudi v

V Murski Soboti

Tudi tam je gradbeno delavstvo napolnilo dvorano ZZD, v katero so se pred kratkim vselili.

Zborovanje je otvoril in vodil njen agilen predsednik tov. Cmor. Ko je on prišel v Mursko Sobotu, je šela tamošnja podružnica nekaj desetih članov, danes šteje toliko stotin. In ta uspeh se je dosegel v manj kot enem letu. Brezdvomno, da gre za sluzga za ta napredek njenemu vrlemu predsedniku, kateri je znal delavstvo prepričati o potrebi organizacije.

Tov. Bitežnik, tajnik strokovne zveze in priznan javni delavec, je v svojem temperamentnem govoru dokazoval, kako potrebna je organizacija in to še posebno v Murski Soboti. Navedel je slučaje, kako so nekateri tamošnji podjetniki šli preko

žuje in se delavec niti ne zave tega ter tudi nima možnosti pritožbe.

Delavci, ki so določeni za delo ob nedeljah in se kateri izmed njih protivi, mu takoj sporočijo, da ga v ponedeljek ni treba več na delo.

HIGIJSKE RAZMERE

V podjetju ni poštene kopalne, stranišča so neuporabna, garderobe nehijske in nima delavec niti svoje omarice kamor bi dal svojo obleko, ali malico ter jo mora imeti kar pri stroju v prahu, mokroti ali pod mizo. Tudi shrambe za kolesa so nezaščitene.

Potrebno bi bilo tudi, da se dnevni pregled delavcev odpravi ker se s tem ustvarja mnenje, da je delavstvo nepošteno. Kazni se izrekajo ne da bi se prizadete v naprej obvestilo, tako, da nima kaznovani delavec pravice do zagovora.

V nedeljo dne 16. t. m. ob 9. uri dopoldne se vrši v prostorih Delavske zbornice t. j. v zgornji dvorani Ljudskega doma v Kranju splošni delavski sestanek na katerega pride tudi zastopnik centrale.

Sosvet Delavske zbornice v Kranju priredi v sporazumu z okrožjem ZZD v nedeljo ob 9. uri v Ljudskem domu (zgornja dvorana), delavsko socialno uro.

Tem potom vabimo vse člane ZZD, da se prosvetne ure v čim večjem številu udeležijo. Poleg poučnega predavanja se bo predvajal lep in poučni film »Združeni delavci — v vrste stopimo«.

Nova Štifta

Pri nas smo imeli v nedeljo dne 9. t. m. ustanovni občni zbor naše krajevne skupine ZZD. Dasi je bilo istočasno izplačilo v Gornjem Gradu in so mnogi tovariši odšli po svoj zaslužek, se nas je zbralo lepo število na občni zbor. Zastopnik centrale ZZD nam je v prav domačih besedah razložil pomen naše organizacije ZZD njen program in načela. Pri volitvah je bil izvoljen odbor, katerega predsednik je tov. Šinkovec Matevž in Volovšek Ivan kot

kolektivne pogodbe in se sploh niso zmedli za socialno zakonodajo. Gradbena zveza je morala potom oblasti, potom centrale ZZD, potom Delavske zbornice itd. celolansko sezijo pritiskati na stavbenike, da jih je primorala, da so spoštovali banovo uredbo. Ako bi ne obstojala močna organizacija, bi bilo delavstvo neprimerno na slabšem kot je danes.

Na vseh teh treh nedeljskih zborovanjih je bila sprejeta resolucija sledeče vsebine:

Resolucija:

1. Pozdravljamo stremljenje in delovanje za prepoved stavk ter da si je prevzela državna oblast delikatno nalogo razsodnika med delodajalci in delojemalci. Stavke so prinesle tako delavstvu samemu kakor tudi narodni celoti zgube, katere se čisto niso dale nadomestiti. To je tudi korak k uresničenju naših teženj, to je korporativnemu sistemu države.

Vendar pa sama prepoved stavke ni za delavstvo nikako izboljšanje. Delavstvo si je pravico do stavk priborilo s trdo borbo in bi bili mi krivični, ako bi se odrekli temu, kar so naši tovariši že priborili.

Zato izjavljamo, in to v obrambo svojih interesov, da bomo podpirali le takšna razsodišča, katera bodo res delavska. Mi se dobro zavedamo, da se da s pametno besedo več doseči kakor pa s stavko. Vemo tudi, da ima oblast v rokah vse podatke o naših zaslužkih in o delodajalskih dobičkih in bo zato lahko za delavstvo veliko storila, ako bo sodnik res pošten in nepristranski.

Apeliramo torej na tiste, ki bodo prevzeli to težko nalogo, da jo bodo tudi vestno vršili.

2. § 83 Uredbe o preskrbovanju nezaposlenih delavcev naj se spremeni tako, da bo moral imeti prosilec za pridobitev podpore 200 prijavnih in ne prispevnih dni. To bi praktično pomenilo, da bi bili vsi oni, kateri imajo manj kot šest mesecev ali 150 dni zaposlitve, toda več mesecev orožnih vaj, upravičeni, da prejmejo brezposelno podporo za dobo štirih tednov.

3. Določitev nove tarifne lestvice naj se pospeši. Gradbena sezija se je začela. Vztrajamo pri zahtevi, naj se mezde zvišajo toliko, kolikor se je zvišala draginja

Ta resolucija je bila poslana vsem v poštev prihajajočim krogom.

Na dan sv. Jožefa bo slično zborovanje v Ljutomeru, in to ob 9. uri dopoldne, na kar gradbeno delavstvo opozarjamo. Tudi Ljutomer se mora priključiti močni in udarni Strokovni zvezi gradbenega delavstva ZZD. V prihodnjih dneh se bodo vršila slična zborovanja tudi drugod in to je komaj uvod v obširen program omenjene Zveze.

Ljutomer

V nedeljo dne 19. marca se vrši ob 9. uri dopoldne v dvorani Viničarskega doma shod gradbenega delavstva. Na shodu, ki se vrši ob pričetku sezone, se bo obravnavalo naše mezdno gibanje z ozirom na porast draginje ter bo poročal tudi zastopnik strokovne zveze gradbenega delavstva iz Ljubljane.

Vse zavedno delavstvo širom murskega polja in Slovenskih goric vabimo, da se tega shoda v velikem številu udeležijo. Le v organizaciji in skupnosti je naša moč ter se moramo tega vsi v polni meri zavedati.

Kaj pravite?

V petek 28. II. smo čitali v »Slovencu« članek pod gornjim naslovom. Članek govori, da se v neki tovarni na severni strani Ljubljane vrši komunistična propaganda, da se pobirajo »milodari« za neke ljudi, ki so izven Slovenije na bivanju.

Zanimivo je, kakšen odmev je ta članek imel. Imamo poročila, da so se vodstva več podjetij čutila prizadeta in napravila v tej smeri preiskavo, ki je ugotovila, da so se podobne stvari povsod vršile. Komunistični priganjači so bili na delu in po tovarnah, kakor tudi po hišah, pobirali prispevke za ljudi, ki so si pridobili slavo, da so jih poslali na letovišče. Kako so vsakemu grozili, ako se ni hotel »žrtvovati za te žrtve« je poglavje zase. Nesramnost takega početja pa se vidi iz tega; kakšno krinko so si pri tem nadeli in izrabili ime akcije, ki ima res človekoljubni namen.

Če bo potrebno bomo to stvar še razgledali in pokazali vso njihovo prošlost.

Svet v frontah

Na bojiščih albanska fronta takorekoč počiva ako izvajamo nekaj hudih letalskih bitk, ki so zahtevale mnogo letalskih žrtev. Na zahodu so Nemci dvakrat bombardirali Cardiff, Angleži pa Düsseldorf in francoska pristanišča. V Afriki so svobodni Francozi zasedli oazo (zelenico) Kufra v Libiji, v Abesiniji so abesinski četniki prodrli več sto kilometrov v deželo, v Somaliji pa so Angleži stvarno dobili vso deželo pod svoje nadzorstvo. V Afriki so Angleži doslej ujeli 150.000 mož.

V politiki pa je ves teden stala v ospredju jugovzhodna Evropa. Razgibanost je sprožilo vkorakanje nemških čet v Bolgarijo. Nemci so Bolgarijo zasedli v treh dneh in so sedaj na grški in turški meji. Nemška diplomacija si je prizadevala, da bi sedaj — preden ne začne pritisk na Grčijo, da sklene mir z Italijo — uredila še odnose s Turčijo in turško vlado pregovorila, da bi obljubila, da ostane mirna, če bi se kaj začelo na grški meji. Nemški voditelj je poslal predsedniku Turčije neke ponudbe, o katerih je turška vlada dva dni sklepala. Do sedaj turško stališče, da nastopi z vojno, če bi kdo njo ogrožal, ali če bi kdo napadel Grčijo, je bilo do sobote še vedno trdno. Dokončni sklepi pa še niso znani. V veliki meri bodo odvisni od zadržanja Sovjetov, ki z nemško zasedbo Bolgarije niso zadovoljni, a ki bi se morda dali pomiriti s kakšnim nemško-sovjetskim sporazumom glede Dardanel na hrstu Turčije.

Pritisk na Grčijo se je že začel. Da bi bili Nemci Grčiji že stavili kakšne zahteve v tem smislu, naj sklene mir z Italijo, še ni potrjeno, toda takšne zahteve je treba vsak trenutek pričakovati, preden bi nemške čete nastopile proti Solunu. V Grčiji je bival angleški zunanji minister Eden in so bili sprejeti neki sklepi, ki tudi še niso znani. Ne potrjuje se, da bi se bili Angleži že izkrcali v Grčiji, kakor se tudi ne potrjuje, da bi bili Grki pripravljeni sklepati mir z Italijo. Bodoče zadržanje Grčije pa bo odvisno od hrtenice Turčije, kakor tudi od tega, če in koliko bodo Angleži pripravljeni riskirati in žrtvovati, da si ohranijo vsaj grško postojanko.

Glede Sovjetov je omembe vredna izjava moskovske vlade, da se ne strinja z bolgarsko politiko. Kaj več sovjetska vlada k nemški zasedbi Bolgarije ni rekla. Ukrepov ni storila nobenih in jih najbrže tudi ne bo. Šele bodoči tedni bodo pokazali, če se Sovjeti dogovorno z Nemčijo ne bodo udeležili pritiska na Turčijo — pri čemer bi se ponovil predlanski zgled na Poljskem — ali če se bodo začeli približevati Turčiji, da si zavarujejo Črno morje. Dosedanja sovjetska politika pa slednje dožnosti skoraj ne dopušča.

Glede naše države, o kateri so šle v minulem tednu divje govorce gor in dol po državi, je treba omeniti izjavo predsednika vlade Cvetkoviča, ki je na vprašanja časnika, kaj se dogaja z našo državo, odgovoril da vlada pazljivo zasleduje razvoj dogodkov in jih pravilno ocenjuje. Pri tem pa nikdar ne izpušča izpred oči najvišjih interesov, ki sta dva, namreč neodvisnost države in nedotakljivost državne ozemlja. Istočasno so v Berlinu izjavili časnika, da so diplomatični odnosi med Nemčijo in Jugoslavijo tako odlični, da ne morejo biti boljši.

V preteklem tednu se je torej v velikih zamahih razvijala »bitka za Balkan«.

Drugod po svetu se v primeru s temi dogodki ni pripetilo nič posebnega. Ker je Japonska popustila, je Francija mogla sprejeti japonski posredovalni predlog za ureditev spora med Tajsko in francosko Indokino. Tako je bila vojna na tem prostoru preprečena.

Sestanki in zborovanja

NEDELJA, DNE 16. MARCA 1941:

BLED: Ustanovni občni zbor ob 1/2 16. uri.

VEVČE: Občni zbor ob 9. uri v Društvenem domu.

KAMNIŠKO OKROŽJE: Občni zbor ob 9. uri na Homcu.

POBREŽJE: Sestanek članstva.

PUCONCI: Sestanek ob pol 16. uri.

SV. LOVRENC NA POHORJU: Sestanek ob pol 9. uri.

KRANJ: Socialna ura ob 9. uri dopoldne v Ljudskem domu.

NOVO MESTO: Sestanek članstva.

SREDA, DNE 19. MARCA 1941:

LJUTOMER — GRADBENI: Shod ob 9. uri dopoldne.

KRANJ: Občni zbor okrožja ob 8. uri zjutraj.

KRIŽE: Ustanovni sestanek ob 9. uri v Prosvetnem domu.

JARŠE: Sestanek v Grobljah ob 9. uri.